

4. Методи, способи та прийоми, які використовуються при проведенні судово-економічних експертиз: звіт про НДР (закл. / кер. Н. Ф. Водоп'ян, викон.: Т. О. Саніна, Т. М. Хрущ, Н. М. Кушакова та ін. / Дніпропетровськ : Дніпропетровський НДІСЕ, 2003. 57 с.
5. Про судову експертизу : закон України від 25.02.1994 р. № 4038-XII. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4038-12> (дата звернення: 03.02.2021).
6. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень : наказ Мін'юсту України від 08.10.1998 р. № 53/5. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98> (дата звернення: 15.02.2021).

В. М. Губарева,

провідний судовий експерт ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1425-4469>, e-mail: victoriy2006@ukr.net

Г. А. Сич,

науковий співробітник ННЦ «ІСЕ ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», м. Харків, Україна,

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7915-3506>, e-mail: anna82017@ukr.net

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ТОВАРОЗНАВЧИХ ЕКСПЕРТИЗ З ДОСЛІДЖЕННЯ МАРКУВАННЯ М'ЯСА З УРАХУВАННЯМ ЗМІН У НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТАХ НА ЦЮ ГРУПУ ТОВАРІВ

Анотація. Розглянуто особливості проведення товарознавчих експертиз з визначення відповідності маркування м'яса вимогам нормативних документів, які є чинними на території України. Звернено увагу на зміни у деяких нормативних документах у зазначеній групі товарів.

Ключові слова: клеймо, штамп, маркування, м'ясо, товарознавча експертиза.

Abstract. Peculiarities of forensic commodity examinations to determine the conformity of meat labeling requirements with regulatory documents in force at this time in Ukraine are outlined. Attention is drawn to changes in some regulations for this group of goods.

Keywords: mark, stamp, labeling, meat, forensic commodity examination.

Аннотация. Рассмотрены особенности проведения товароведческих экспертиз по определению соответствия маркировки мяса требованиям нормативных документов, действующих на территории Украины. Обращено внимание на изменения в некоторых нормативных документах по указанной группе товаров.

Ключевые слова: клеймо, штамп, маркировка, мясо, товароведческая экспертиза.

Визначення якості м'яса та м'ясної продукції відбувається під час проведення експертиз у межах кримінальних проваджень, адміністративних справ, оскільки на ринку м'яса та м'ясопродуктів нерідко зустрічається продукція, якість і маркування якої не відповідають нормативно-правовим актам України на цю групу товарів. У таких випадках (окрім ветеринарно-санітарної, екологічної, мікробіологічної залежно від конкретних обставин) призначають товарознавчу експертизу, на вирішення якої ставлять питання щодо відповідності пакування та маркування (клеймо, штамп) вимогам нормативно-правових документів на цю групу товарів.

Під час проведення експертиз щодо відповідності пакування та маркування вимогам нормативно-правових документів на розглянуту групу товарів об'єктами товарознавчого дослідження є реквізити маркування — форма, розміри, зміст клейм і штампів, а також реквізити маркування на пакуванні та етикетках. Цей вид досліджень

проводять здебільше шляхом вивчення наданих зразків етикеток, опису та фотографій клейм і штампів [1].

Поняття маркування товару визначено у ДСТУ 3993-2000 Товарознавство. Терміни та визначення [2]. Маркування товару — ідентифікаційна умовна позначка на кожній одиниці (партії) товару з інформацією відповідно до вимог чинних нормативних документів.

Досліджуючи пакування та маркування м'яса, експертам-товарознавцям слід звернути увагу на зміни в деяких нормативних документах на цю групу товарів. Так, вимоги до маркування м'яса, викладені у підручниках до 2012 р. та розділі 4.6 Методичних рекомендацій з питань призначення та проведення судових товарознавчих експертиз з оцінки худоби, птиці та інших живих тварин — об'єктів господарювання, за деякими пунктами змінилися. Це пов'язано з тим, що втратив чинність наказ Головного державного інспектора ветеринарної медицини України від 12.06.1997 р. № 19 «Про затвердження Інструкції по клеймуванню м'яса». Використовуючи ці методики та підручники та визначаючи відповідність маркування нормативним документам на цю групу товарів, експертам-товарознавцям слід орієнтуватися на актуальні (чинні) редакції нормативно-правових актів, які діють на території України.

Відповідно до Закону України «Про безпечність та якість харчових продуктів» [3] і з метою забезпечення суб'єктами господарювання на ринку м'яса належної якості харчових продуктів для захисту життя і здоров'я людини затверджена Інструкція з товарознавчої оцінки та маркування м'яса (наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 01.11.2011 р. № 587, зі змінами згідно з наказом від 04.04.2012 р. № 163) [4], яка визначає порядок проведення товарознавчого маркування м'яса в тушах, півтушах або чвертинах усіх видів забійних тварин, а також тушок птиці, кролів і нутрій.

Слід зазначити, що товарознавчу оцінку згідно із зазначеною інструкцією слід проводити лише за наявності позначки придатності, яка підтверджує проведення державної ветеринарно-санітарної експертизи та проставлена відповідно до наказу Державного комітету

ветеринарної медицини України від 02.02.2010 р. № 46 «Про затвердження Інструкції із застосування позначки придатності та ветеринарних штампів і внесення змін до Інструкції по клеймуванню м'яса» [5]. Положення Інструкції поширюється на всі потужності (об'єкти), які здійснюють забій худоби, птиці, кролів і нутрій.

Зміни маркування стосуються розмірних характеристик клейм, штампів, змісту реквізитів маркування, оформлення (колір етикеток, штампів), категорій вгодованості свинини, маркування м'яса страусів тощо.

Отже, використовуючи в експертній практиці Методичні рекомендації з питань призначення та проведення судових товарознавчих експертиз з оцінки худоби, птиці та інших живих тварин — об'єктів господарювання, експертам слід брати до уваги такі зміни вимог щодо пакування та маркування м'яса, зазначені в Інструкції з товарознавчої оцінки та маркування м'яса [4]:

- етикетки на тушки птиці, кролів і нутрій і/або пакування, тару з тушками наклеюють із застосуванням клею, дозволеного Міністерством охорони здоров'я України для контакту з харчовими продуктами;
- для маркування м'яса всіх видів тварин (крім кролів, нутрій і птиці) встановлено такі форми клейм: кругле (діаметром 40 мм), квадратне (40×40 мм), трикутне (45×50×50 мм), овальне (діаметр D1 — 50 мм і D2 — 40 мм), прямокутне (40×50 мм), ромбоподібне (40×40 мм із кутами 60 і 120°), трапецієподібне (40×40×40×65 мм із кутами 70 і 110°);
- до тушок поросят (свинина п'ятої категорії) до задньої ніжки шпагатом прив'язують фанерну бирку з відбитком круглого клейма і літерним штампом «П»;
- для пакування тушок птиці в індивідуальні пакети з полімерної плівки або ящики чи іншу тару

з полімерних матеріалів із тушками однієї категорії вгодованості дозволено тушки не маркувати, а на пакування або на етикетку, що вкладають або наклеюють на пакет (ящик чи іншу тару), наносять інформацію згідно з вимогами нормативно-правових актів щодо цієї продукції.

Також експертам товарознавцям слід звертати увагу, що деякі українські виробники (здебільшого нелегальні приватні підприємства) наносять клейма та штампи на туші, півтуші або четвертини тварин, які не є чинними на території України, або наносять клейма, що не існують. Зразки чинних клейм і штампів для товарознавчого маркування м'яса наведено у Додатку 1 до Інструкції з товарознавчої оцінки та маркування м'яса [4].

Список використаних джерел

1. Губарева В. М., Михальський О. О. Деякі особливості проведення судових товарознавчих експертиз із дослідження маркування м'яса та м'ясних продуктів // Теорія та практика судової експертизи і криміналістики : зб. наук. пр. Харків, 2014. Вип. 14. С. 363—369.
2. ДСТУ 3993-2000 Товарознавство. Терміни та визначення. [Чинний від 01.01.2001 р.]. Київ, 2000. 24 с. (Держстандарт України).
3. Про безпечність та якість харчових продуктів : Закон України від 06.09.2005 р. № 2809-IV (зі змін. та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2809-15> (дата звернення: 25.02.2021).
4. Інструкція з товарознавчої оцінки та маркування м'яса : наказ М-ва аграрної політики та продовольства України від 01.11.2011 р. № 587.
5. Про затвердження Інструкції із застосування позначки придатності та ветеринарних штампів і внесення змін до Інструкції по клеймуванню м'яса : наказ Держкомветмедицини України від 02.02.2010 р. № 46. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/RE17573.html (дата звернення: 25.02.2021).

В. О. Гусєва,

кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри криміналістики, судової медицини та домедичної підготовки факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, м. Харків, Україна;
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6489-2384>, e-mail: vaguseva2007@ukr.net

ДЕЯКІ МОЖЛИВОСТІ СУДОВО-КРИМІНАЛІСТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У КРИМІНАЛЬНИХ ПРОВАДЖЕННЯХ, РОЗПОЧАТИХ У ЗВ'ЯЗКУ ІЗ ВЧИНЕННЯМ ПОСЯГАНЬ ВІДНОСНО ПРАВООХОРОНЦІВ

Анотація. Визначено типові види та можливості судово-криміналістичних експертиз й інших досліджень, які призначаються для з'ясування обставин, що підлягають встановленню під час розслідування кримінальних правопорушень проти авторитету органів державної влади у сфері правоохоронної діяльності.

Ключові слова: кримінальне правопорушення, судово-криміналістична експертиза, психофізіологічне дослідження, поліграф.

Abstract. We have identified typical types of forensic examinations and other researches appointed for clarifying circumstances that should be established while investigation of criminal offenses against the authority of public authorities in the field of law enforcement.

Keywords: criminal offense, forensic examination, psychophysiological research, polygraph.

Аннотация. Определены типичные виды и возможности судебно-криминалистических экспертиз и других исследований, назначаемых для выяснения обстоятельств, подлежащих установлению при расследовании уголовных правонарушений против авторитета органов государственной власти в сфере правоохранительной деятельности.

Ключевые слова: уголовное правонарушение, судебно-криминалистическая экспертиза, психофизиологические исследования, полиграф.

Для кримінальних правопорушень, вчинених відносно працівників правоохоронних органів, характерний